

Nr 1513

av herr Åkerlind om slopande av skyldigheten att använda bilbälte.

Föregående års riksdag beslöt efter votering att införa lag om skyldighet att använda bilbälte från den 1 januari 1975. Motiveringen var dels att bilbältet räddar liv, dels att tillräckligt hög användningsfrekvens inte skulle kunna åstadkommas på frivillig väg.

Vad det första argumentet beträffar står det väl klart att användning av bilbälte i de allra flesta olyckor bidrar till att skadorna blir mindre. Men å andra sidan finns ett inte obetydligt antal olyckor där just användning av bältet bidrar till en olycklig utgång. Enbart från den första veckans olycksstatistik efter lagens tillkomst finns sådana exempel. Ett par kvinnor som körde ner med sin bil i vatten befanns drunknade fastspända i sina bälten. Huruvida just användningen av bältena är den direkta orsaken till att de inte hann ta sig ur är oklart, men mot bakgrunden av att det på flera ställen hänt att folk suttit fastspända och måst begära hjälp för att komma loss därför att de inte kunnat få upp bältet, är denna orsak inte alls utesluten. I ett annat fall från lagstiftningens första vecka voltade en yngling med sin bil. Han använde inte bilbälte och kastades under volterna på något sätt ur sin bil, vars dörrar efteråt var stängda och omöjliga att få upp med handkraft. Taket på bilen var så pass intryckt att det inte fanns någon plats för föraren. Denna yngling klarade sig med några småblessyrer, men blir troligen straffad för att han inte använde bilbältet trots att han i så fall med säkerhet hade dödats. Detta är orimligt, minst sagt.

Argumentet att en hög användningsfrekvens inte kan åstadkommas på frivillig väg är obevisat och därför av ringa värde. Trots sparsam propaganda för användning och trots otympliga och besvärliga konstruktioner var det år 1971 drygt 15 % av bilisterna som använde bälte. År 1973 hade siffran stigit till 31 % i oktober, och ytterligare ett år senare – i oktober 1974 – låg siffran på 35 %. Detta motsäger vad både departementschefen och trafikutskottet ansåg vid förra årets behandling av frågan, nämligen att det inte skulle kunna gå att få en hög användningsfrekvens genom frivillig användning och intensivare propaganda jämsides med bättre konstruktioner. Den propaganda för frivilligt användande som man då inte trodde på bar nu i samband med att tvångslagen om användningsplikt införts satts in jämsides. Jag menar att en sådan propaganda för användning som under de senaste veckorna vället över det svenska folket borde kunnat sättas in utan tvångslagstiftning och säkert gjort stor effekt. Men detta går inte att mäta nu eftersom det avvisades av riksdagsmajoriteten. I samband med

tvångslagens införande har påtalats att det inte finns tillräckligt antal utbytesbälten, utan att folk kan få ställa in sina bilar bara för den skull.

En annan fullständigt omänsklig effekt är tanken att folk skulle kunna anses olämpliga att köra bil och mista sitt körkort på grund av att de känner sig inspärrade i ett bilbälte och därmed får någon sorts "cellskräck".

Varje föreskrift av tvingande karaktär måste kompletteras med kontroll från samhällets sida av efterlevnaden. Denna kontroll måste vara så effektiv att de flesta överträdelse kan beivras. I annat fall bidrar föreskriften till uppluckring av det allmänna rättsmedvetandet. Skyldighet att använda bilbälte kan inte övervakas.

En särskilt negativ effekt av bilbälteslagen är att den gäller även vid mycket korta färder inom tätbebyggt samhälle. Den som har flera uträkningar med korta körningar mellan och vid varje stopp och start tvingas trassla med bältet blir ofta en trafikrisk på grund av ökad irritation.

Flera tvingande bestämmelser kan ifrågasättas, men varje nytt ingrepp i den enskildes handlingsfrihet måste vara synnerligen nödvändigt för att accepteras. Lagen om skyldighet att använda bilbälte är inte så pass befogad. Därför bör denna tvångslag snarast avskaffas.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställs

att riksdagen beslutar att lagen om skyldighet att använda bilbälte skall upphöra att gälla från närmaste månadsskifte efter riksdagens beslut i frågan.

Stockholm den 25 januari 1975

ALLAN ÅKERLIND (m)